

Warszawa, 21.07.2021 r.

Chrońmy nasz krajobraz!

Kilka słów o potrzebie tworzenia parków kulturowych

Krajobraz to pojęcie pozornie oczywiste, używane intuicyjnie – wszystko to, co nas otacza, przestrzeń, którą widzimy, rozglądając się dookoła. Jednak krajobraz stanowi przedmiot zainteresowania różnych dziedzin nauki i można rozpatrywać go z wielu perspektyw. Obok krajobrazu naturalnego, będącego wytworem sił przyrody, istnieje krajobraz kulturowy, tj. współtworzony przez człowieka. Krajobraz kulturowy jest odbiciem sposobu życia społeczeństwa i jego potrzeb, także tych estetycznych i emocjonalnych. Ważne, aby krajobraz ten – suma działań człowieka i wytworów natury – stanowił harmonijną i zrównoważoną całość. Jak tego dokonać? Co zrobić, by *krajobraz mojego miasta* zachwycał? Jedną z odpowiedzi na to pytanie jest park kulturowy.

Krajobraz kulturowy to historycznie ukształtowana przestrzeń, na którą składają się elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji; suma wytworów natury i działań człowieka. Ważne, by w krajobrazie kulturowym zachować równowagę, by „dzieła rąk ludzkich” nie zaburzyły harmonii płynącej z naturalnego ukształtowania przestrzeni – celowi temu służą narzędzia polityki przestrzennej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. **Wszelkie nieprzemysłane przekształcenia są istotnym zagrożeniem dla wartości zbalansowanego krajobrazu kulturowego.** – „Należy również dodać, że brak ochrony i planu świadomego kształtowania krajobrazu kulturowego może mieć niebagatelny wpływ na zacieranie się tożsamości społeczeństw lokalnych (tzw. małych ojczyzn). Wobec tego konieczne jest utrzymanie i eksponowanie wartości zachowanego historycznego krajobrazu kulturowego poprzez podejmowanie działań odnoszących się zarówno do ochrony dziedzictwa kulturowego, jak i relacji między nim a środowiskiem przyrodniczym. Przedmiotem ochrony powinno być: gdziekolwiek zachowane historyczne podziały własnościowe, pokrycie terenu (przyrodnicze i kulturowe) oraz tradycyjne sposoby kształtowania przestrzeni” – stwierdza Bartosz Skaldawski, dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

O parkach kulturowych – cele i korzyści

Park kulturowy to idealny sposób zarządzania zabytkową przestrzenią. To również **najbardziej właściwa forma ochrony dziedzictwa krajobrazu kulturowego**. W odróżnieniu od innych sposobów ochrony zabytków, zależnych od decyzji organów państwowych – wojewódzkiego konserwatora zabytków, generalnego konserwatora zabytków, ministra, prezydenta kraju – parki kulturowe są ustanawiane przez radę gminy, czyli demokratycznie wybranych reprezentantów lokalnej społeczności.

Opracowanie i przyjęcie przez radę gminy lub miasta uchwały powołującej park kulturowy oraz programu jego ochrony, jako obowiązującego prawa miejscowego, to dopiero początek procesu tworzenia takiego parku. Dalsze działania powinny przede wszystkim być ukierunkowane na tworzenie warunków, które z jednej strony pozwolą zachować wartości zabytkowe, które stanowiły inspirację do podjęcia takiej uchwały, a z drugiej pozwolą na rozwój okolicy i samych mieszkańców.

W czasie prac nad uchwałą w sprawie ustanowienia parku kulturowego należy pamiętać przede wszystkim o lokalnej społeczności. Mieszkańcy danego terenu – jako spadkobiercy i użytkownicy miejscowej przestrzeni – są w tym procesie niezwykle ważni. Nawet najpiękniej odrestaurowane zabytki nie mają bowiem szans na przetrwanie, a ich ochrona jest w dłuższej perspektywie skazana na niepowodzenie, bez wsparcia mieszkańców dla tego procesu. To lokalna społeczność, sympatycy ochrony dziedzictwa kulturowego i wszystkie osoby związane emocjonalnie ze swoim miejscem zamieszkania stoją za sukcesem parku kulturowego.

Kampania społeczna „Krajobraz mojego miasta” została zainaugurowana w 2016 r. przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Jej celem jest zwrócenie uwagi władz samorządowych, przedsiębiorców, instytucji oraz społeczeństwa na problemy związane z zarządzaniem krajobrazem kulturowym, chaos reklamowy, a także popularyzacja idei parków kulturowych. Kampania powstała z inicjatywy prof. Magdaleny Gawin, Wiceminister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, Generalnego Konserwatora Zabytków.

Narodowy Instytut Dziedzictwa to państwowa instytucja kultury, będąca eksperckim i opiniodawczym wsparciem dla Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Misją NID jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń poprzez wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości

społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie. Instytut, realizując swoje zadania statutowe, uznaje, że zarówno zabytki, jak i niematerialny dorobek kulturowy poprzednich pokoleń są świadectwem naszej przeszłości i jako ważna część naszego dziedzictwa mogą stanowić trwały fundament wspólnej przyszłości i zrównoważonego rozwoju naszej Ojczyzny.

Kontakt do mediów:

Edyta Piaszczyk

PR Manager

e-mail: e.piaszczyk@synertime.pl

tel.: 506 510 787

Wioletta Łabuda-Iwaniak

Kierownik Zespołu ds. Komunikacji Społecznej,

Koordynator kampanii społecznej „Krajobraz mojego miasta”

wlabuda@nid.pl